

eltér a perbeli határozat jogerejétől, amiről azonban a Kúria határozata említést nem tett, mégis érdemben helyesnek tartjuk, hogy a Kúria nem hunyt szemet az előző eljárás kétségtelen sérelmességével szemben, noha ez az eljárás jogerősen, de az elkövetett sérelem orvoslása nélkül — befejezést nyert. Törvényi rendelkezés, mely a perenkívüli eljárás és a peres eljárásnak a területen való viszonyát szabályozná, nincs. Ezt a hézagot a Kúria gyakorlata igazságosan és gyakorlati célszerűséggel töltötte ki.

B. S.

Az engedményes elleni kifogás. Néhány év előtt az Ügyvédszövetségben tartott előadásomban (Rosszul ismert jogszabályok.) reámutattam arra, hogy egyes szabályok a jogászközönség tudatában elnagyoltan pongyolasággal élnek és hogy a gyakorlatban ezek az elnagyolt képzetek sok zavart okoznak. Ezek közül való az engedményezés ellen emelhető kifogásokat rendező szabály. Általában az engedményről szóló értesítést tekintve a közfelfogás idői választóvonalnak akként, hogy az értesítés időpontjáig keletkezett kifogásokat az adós az új hitelezéssel szemben is érvényesítheti, míg az értesítés után keletkezett kifogásokat az engedményes nem tartozik tűrni. A Polgári Jog 1930. évfolyamában (221. l.) reámutattam a kérdésnek a MMT. 1229. §-ában történt helyes elrendezésére, mely szerint azon kifogások emelhetők meg az engedménnyel szemben, amelynek alapja már megvolt, amikor az adós az engedményről már értesítést kapott. Nem szükséges tehát, hogy az értesítés időpontjában a kifogás tényállása éretten készen legyen, elég, ha az „alap” — amelyre a később kialakuló tényállás alapján a kifogás joga reá van építve, ez időpontban megvan. A Polgári Jog hivatkozott fejtegetéseiben utalni voltam kénytelen arra, hogy bírói döntés aktualitása hijján elméletileg kell szemügyre venni a kérdést. Most a Kúria gyakorlati eleven példát is szolgáltat. A P. IV. 70/1930. sz. határozata (Kelt 1932. május 31.), a következőképpen indul: „Irányadó anyagi jogszabály, hogy az adós az engedményezőhöz való jogviszonyából eredő kifogásait az engedményesnek is ellenvetheti, feltéve, hogy a kifogások oly alapon illetik meg, amely már megvolt, amikor az adós az engedményről értesítést kapott.” A határozat élére állított tétel — a MMT. 1229. §-ának szó szerinti szövege — újabb adalék a MMT.-nek bírói gyakorlatunkba való lassú felszívódási folyamata mellett. Az eset tényállása maga nem elég plasztikus a további elméleti fejtegetésre és ez okból csupán a jogtétel helyes — pongyolaságtól ment alkalmazására utalunk. B. S.

A devizakorlátozó rendeletek hatása a biztosítási ügyletekre. Az 1931. évi XXVI. t.-c., valamint az ezt módosító és kiegészítő 1932. évi VII. t.-c. alapján nyert felhatalmazásból következő jogánál fogva a m. kir. Kormány ú. n. deviza- és fizetéseket kor-

látozó rendeletei a biztosítási ügyletekre is erős hatást gyakoroltak. A következőkben ezen rendeleteknek a biztosítási jog szempontjából kiváltott hatását ismertetném.

A rendeletek a biztosítási szakmát és ezzel kapcsolatban a joggyakorlatot négy irányban érintették, nevezetesen:

1. a díjfizetés,
2. a kárösszeg kifizetése,
3. a viszontbiztosítások,
4. a díjtartalék szempontjából.

A *díjfizetés* szempontjából a kormány 1931. évi 4500. M. E. sz. rendelete állított fel korlátozást. Ugyanis a rendelet 1. §. c) pontja kimondja, hogy a Magyar Nemzeti Bank engedélye nélkül tilos pengő lefizetése, jóváírása vagy átutalása külföldi cég vagy személy javára. E rendelet 4. §-a külföldi cégeknek tekinti külföldi cégek itteni fióktelepeit is. Ezek szerint azok a külföldi biztosító intézetek, amelyek itt önálló vállalattá alakított belföldi képvisellel nem bírnak, az esedékes díjak lefizetését vagy átutalását nem követelhetik, csak az 1931. évi 6900. M. E. sz. rendelet — Transzfermoratórium — keretein belül. Ezzel a külföldi és itt önálló. jogi személyként nem szereplő biztosító intézetek működése is lehetetlen, mert a biztosítási díjak effektív fizetése nélkül a kockázat viselése illuzóriussá válik.

Belföldi biztosítónak külföldi biztosítóval kötött ügyletét a korlátozások nem érintik.

Belföldi feleknek egymás közötti ügyleteit a díjfizetés szempontjából a rendeletek csak annyiban korlátozzák, hogy az effektív külföldi valutában vagy devizában kikötött díjfizetések pengőben eszközölhetők. Ilyen kikötés egyébként is alig van, mert a biztosítási szerződések majdnem kivétel nélkül oly rendelkezést tartalmaznak, hogy a fizetésre kötelezett fél — tehát díjfizetés esetén a biztosított — jogosult külföldi pénzben helyett a napi árfolyamon átszámított összeget pengőben fizetni. A korlátozások életbelépése óta napi árfolyam helyett a Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai értendők. Az esetleg effektív aranyban fizetendő díjakat az 1932. évi 410. M. E. számú rendelet 1. §. alapján a biztosított a pengőérték törvényes fizetési eszközében teljesítheti a pengőértékről szóló törvényben megállapított kulcs szerint.

A *kárösszeg* kifizetése tekintetében belföldieknek egymás közötti szerződésére vonatkozólag korlátozás nincs, pusztán az effektív valutára és esetleg aranyra szóló kárösszeg fizetésére tekintetében ugyanaz a rendelkezés áll, miként azt a díjfizetésre vonatkozóan ismertettem. Külföldi biztosítónak kárfizetési kötelezettsége tekintetében a rendeletek ugyancsak nem tartalmaznak korlátozást, külföldi biztosító tehát kár esetén a kárt szerződés szerint járó pénzben kifizetni tartozik. Természe-

tesen erre az esetre is vonatkozik a biztosítási szerződéseknek az a rendszerint minden kötvénybe felvett feltétele, hogy a fizetésre kötelezett — jelen esetben a biztosító — szabad választására van bízva, hogy a ténylegesen megállapított fizetési eszközben, avagy a napi árfolyam szerint annak pengő értékében teljesíti a fizetést.

Itt meg kell jegyezni, hogy belföldi biztosított, amennyiben külföldi biztosítótól belföldön, vagy külföldön esedékes kárkövetelése külföldi valutában, vagy devizában kifizetést nyer, ezen követelést az 1931. évi XXXII. t.-c. alapján bejelenteni tartozik és a Nemzeti Bank a fenti törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1931. évi 7310. P. M. számú rendelet értelmében, ezen külföldi pénznemben járó követelést igénybe veheti.

Meg kell még említenem az 1932. évi 4100. M. E. számú rendeletet is ennél a kérdésnél. Ezen rendelet 3. §-a ugyanis megtiltja, hogy belföldi, vagy belföldön élő külföldi a Magyar Nemzeti Bank engedélye nélkül élők közötti jogüggyellett megszerezze külföldi hitelezőnek belföldi adóssal szemben fennálló bármely pénzkövetelését. Ez a tilalom a biztosítási gyakorlatban abban az igen ritka esetben nyerhet alkalmazást, ha külföldi biztosítottnak magyar biztosító intézettel szemben lejárt kárkövetelése támadna.

A *viszontbiztosítások* sima lebonyolítása elé gördítették a legnagyobb akadályokat a korlátozó rendeletek, úgy, hogy azok életbeléptekor eleinte tényleg nehézségek támadtak. Ugyanis a viszontbiztosítások nagyrésze külföldi viszontbiztosító intézetknél történik, már pedig a fentebb közölt rendeletek értelmében a viszontbiztosítási díjakat ezen külföldi cégeknek kifizetni, vagy átutalni nem lehetett. A biztosító intézetek ezen a bajon úgy segítettek, hogy a Nemzeti Bank engedélyével clearing útján intézik el a biztosítási díjak és kárkifizetések elszámolását. Az elszámolás alapján a viszontbiztosítónak esetleg járó összeget természetesen átutalni az 1931. évi 6900. M. E. számú rendelet értelmében nem lehet.

A *díjtartalékokra* vonatkozólag különösen lényeges változást a rendeletek nem jelentenek, mert a felügyelő hatóság által előírt befektetési lehetőségek a díjtartalékok tekintetében ezután is fennmaradnak. Legfeljebb azt kell megemlíteni, hogy esteleges külföldi devizákban vagy valutákban elhelyezett tartalékok a Nemzeti Banknak bejelentendők és a Nemzeti Bank által igénybevehetők.

D. B. Z.

Jogügyleti határkérdések. Nem új jogéletünkben az a törekvés, mely jogügyleteink külső határainak elmosódása folytán a jogterületen mintegy mérnöki felmérés során igyekszik számbavenni az eltolódott, vagy elmosódott határokat és miután azoknak visszaállítása nem is lehetséges, de nem is kívánatos, az új